

**Sekcija
za školske knjižnice**

ŠKOLSKA KNJIŽNICA U MULTIKULTURALNOM OKRUŽENJU

Društvo knjižničara Bilogore,
Podravine i Kalničkog prigorja,
Češka osnovna škola
Jana Amosa Komenskog,
Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar

**3. okrugli stol
za školske knjižnice**

Daruvar, 19. lipnja 2012.
Češka osnovna škola
Jana Amosa Komenskog

PROGRAM

9.30 - 10.00 Okupljanje i prijava sudionika

10.00 - 10.50 Pozdravi domaćina

i program učenika Češke osnovne škole J. A. Komenskog

Prvi dio

moderator Višnja Bošnjak

10.50 - 11.10 Nevenka Lončarić-Jelačić,

Agencija za odgoj i obrazovanje

Medukulturni dijalog - model upravljanja kulturnom raznolikošću

11.10 - 11.30 mr. sc. Ljiljana Sabljak,

Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica

Multikulturalne knjižnične usluge i programi

11.30 - 11.50 Veronika Čelić-Tica,

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

i Željka Butorac,

Osnovna škola Marina Držića Zagreb

„Pomozi mi da čitam i razumijem”

11.50 - 12.10 Liana Diković,

Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Središnja knjižnica Talijana

i Fanika Stehna,

Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar, Središnja knjižnica Čeha

Središnje knjižnice nacionalnih manjina i škole:

kreativni oblici interaktivne suradnje

12.10 -12.30 Katarina Todorcev Hlača,

Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica, Središnja knjižnica Rusina i Ukrajinaca

Sudjelovanje manjinske knjižnice u nastavi na jezicima nacionalnih manjina prema modelu „C” na primjeru Središnje knjižnice Rusina i Ukrajinaca

12.30 - 13.00 **Stanka**

Drugi dio

moderator mr. sc. Lorenka Bučević-Sanvincenti

13.00 - 13.20 Elda Pliško-Horvat,
Talijska srednja škola „Dante Alighieri” Pula

Multikulturalna školska knjižnica za interkulturalno učenje

13.20 - 13.40 Mira Barberić,
Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog Daruvar

Interkulturalnost u školskoj knjižnici Češke osnovne škole J. A. Komenskog

13.40 - 14.00 Jadranka Gabriša-Perković,
Industrijsko-obrtnička škola Sisak
i Ljiljana Šorgić,
Narodna knjižnica i čitaonica „V. Gotovac” Sisak

Potencijali školske i narodne knjižnice u višenacionalnoj zajednici / primjeri dobre prakse u Sisku

14.00 - 14.20 Ruža Jozić,
Srednja škola Sesvete
i Marija Bednjanec,
Škola za cestovni promet Zagreb

*Interkulturalno učenje u školskoj knjižnici:
doprinos Čeba i češke zajednice Zagrebu*

14.20 - 15.00

Rasprava i zaključci

moderator Mirjana Milinović

U raspravi će sudjelovati i predstavnici HUIŠK-a i HMŠK-a.

MEĐUKULTURNI DIJALOG - MODEL UPRAVLJANJA KULTURNOM RAZNOLIKOŠĆU

Nevenka Lončarić-Jelačić

Agencija za odgoj i obrazovanje

nevenka.loncaric-jelacic@azoo.hr

Sažetak:

Kulturna raznolikost nije nova pojava. Europsku povijest obilježile su brojne međukontinentalne migracije, redefiniranje granica, utjecaj kolonijalizma i multinacionalne imperije. Tijekom posljednjih stoljeća, društva zasnovana na načelu političkog pluralizma i tolerancije omogućila su nam da živimo u raznolikosti bez neprihvatljivih rizika za socijalnu koheziju.

Pluralizam, tolerancija i širokogrudnost ne moraju uvijek biti dovoljni: potreban je i proaktivan, osmišljen i široko prihvaćen napor u upravljanju kulturnom raznolikošću. Međukulturni dijalog je najvažnije sredstvo za postizanje ovog cilja i bez njega bi bilo teško sačuvati slobodu i dobrobit svakog pojedinca u našem društvu.

Europski sud za ljudska prava smatra da pluralizam čini „istinsko prihvaćanje i uvažavanje raznolikosti i dinamike kulturnih tradicija, etničkog i kulturnog identiteta, vjerskih shvaćanja, umjetničkih, književnih i socioekonomskih ideja i pojmova”, i da „harmonična suradnja osoba i skupina različitih identiteta jest neophodan uvjet za postizanje socijalne kohezije”.

Raznolikost, pored toga što potiče kulturnu vitalnost, također unapređuje socijalne i ekonomske okolnosti.

Raznolikost, kreativnost i inovativnost čine krug pun vrлина, dok nejednakosti mogu potaknuti ljude da uđu u konflikt koji je opasan za ljudsko dostojanstvo i socijalnu dobrobit.

Korpus ljudskih prava potvrđuje da su svi ljudi jednaki, ali i na jedinstven način posebni. Asimilacija s određenim entitetom bez priznavanja raznolikosti, značila bi homogenizaciju i gubitak vitalnosti.

Raznolikost bez zajedništva i solidarnosti onemogućila bi obostrano poštovanje i socijalnu inkluziju.

„Potrebno je razviti takvu demokratsku arhitekturu u kojoj se poštuje svaki pojedinac kao ljudsko biće, recipročno uvažavanje (tj. da svi priznaju jednakost svih) i objektivan pristup - da se svačija molba rješava u skladu s pravilom koje je isto za sve”. (prof. dr. sc. Jadranka Čačić Kumpes, 2010.)

Za razliku od asimilacije, međukulturni pristup zahtijeva od državnih vlasti da budu objektivne kako bi se smanjile napetosti između različitih zajednica, a ne da prihvaćaju jedino većinski etos.

Međukulturni pristup razlikuje se od multikulturalnog pristupa.

Za razliku od multikulturalizma, on zagovara zajednički cilj u kome nema mjesta moralnom relativizmu. Prepoznaje ključnu ulogu u stvaranju atmosfere udruživanja u građanskom društvu u kojem se, na osnovu recipročnog uvažavanja, kroz međukulturni dijalog rješavaju problemi svakodnevnog života.

Kultura raznolikosti može se razvijati jedino ako demokracija pomiri pravilo većine s pravilima osobe koja pripada manjinskim grupacijama tako da se osigura jedinstvo kroz raznolikost i prožimanje političke arene vrijednostima jednakosti i uzajamnog uvažavanja.

Teškoće u razvoju međukulturnog dijaloga mogu biti stereotipi i predrasude - stoga je važno znati što su i kakav utjecaj imaju u međuljudskim odnosima, među društvenim skupinama i u društvu.

Pitanje kako odgajati i obrazovati za suzbijanje stereotipa i predrasuda i za razvoj međukulturnog dijaloga, razmotrit ćemo na primjeru *Nacrta kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja*.

MULTIKULTURALNE KNJIŽNIČNE USLUGE I PROGRAM

Ljiljana Sabljak

Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica

lj.sabljak@kgz.hr

Sažetak:

Multikulturalizam kao svjetski pokret nameće knjižnicama dva temeljna pravca u skladu s njihovom misijom. Prvi je čuvanje i promicanje nacionalnog kulturnog identiteta, a drugi stvaranje osnove za kulturni pluralizam u smislu razumijevanja, tolerancije i razvijanja vještina dijaloga i življenja s različitostima. Narodna knjižnica kao dnevni boravak svojih sugrađana / sumješšana otvorena je svim dobnim, socijalnim i kulturnim skupinama, te je pozvana na gradnju integracije svih tih skupina promičući vrijednosti demokracije uz zadržavanje obilježja nacionalnih kultura. Formalno i stvarno u svakodnevnoj praksi djeluju središnje knjižnice nacionalnih manjina u RH smještene u gradske knjižnice prema broju stanovnika, pripadnika određene manjinske skupine na

tom području. Narodne knjižnice su kulturna i informacijska središta svojih lokalnih zajednica, ali prije svega one su mjesta susreta za građane, jer svoje programe temelje na usmjerenosti na korisnike. Kulturnom razumijevanju, svakako, najviše doprinose posebni programi koji se upriličuju u posebnim prigodama, datumima i uz suradnju s kulturnim društvima prijateljstva pojedinih naroda, manjinskim udrugama, međunarodnim udrugama u kulturi, veleposlanstvima i srodnim ustanovama i knjižnicama u svijetu.

Narodne knjižnice usko programski surađuju sa školskim knjižnicama, regionalno najčešće putem matičnih službi. Na primjeru Knjižnice grada Zagreba sa središnjom Gradskom knjižnicom kao sukreatorom mnogih novih programa, od kojih su mnogi multikulturalni i postavljeni tako da budu razmjena i komunikacija na nivou aktualnosti u društvu, pokazat ćemo cijelu lepezu moguće suradnje sa školskim knjižnicama.

Nastojanja da se narodnu knjižnicu učini značajnim čimbenikom za stvaranje društva kulturnog pluralizma, u Knjižnicama grada Zagreba postoje od samih osnutaka središnje, Gradske knjižnice te Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića, iz kojih se grana na sve njezine sastavnice u mreži knjižnica, s naglaskom na potrebu i kulturni identitet pojedinca, ali i knjižnice pune suradnje - školske knjižnice i specijalne, primjerice Knjižnica Goethe Instituta u Zagrebu.

Stoga se danas u europskom kontekstu stručno osoblje, knjižničare, sve više educira i potiče na inovativne programe s promicanjem ideja o međunarodnom razumijevanju i uvažavanju različitih kulturnih zajednica, uvažavajući pri tome međunarodne standarde i dokumente (IFLA, UNESCO), ali ponajprije Ustav RH, zakone i mnogobrojne dokumente Sabora RH, Ministarstva kulture te Grada Zagreba. Interkulturalnost u Knjižnicama grada Zagreba, općenito u Gradu Zagrebu, nešto je šira i specifična ne samo za današnji grad metropolu, nego za već postojeću tradiciju. Interkulturalnošću, posebno u edukativnim programima za djecu i mlade i suradnjom sa školskim knjižnicama, osigurava se razvitak demokracije, promicanje i zaštita ljudskih prava, temeljnih sloboda i pronosi misija narodne knjižnice - jednak pristup za sve u cjelokupnoj, stručnoj i programskoj ponudi knjižnica.

„POMOZI MI DA ČITAM I RAZUMIJEM”

Veronika Čelić-Tica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

vcelic@nsk.hr

Željka Butorac

Osnovna škola Marina Držića Zagreb

zeljka.butorac@gmail.com

Sažetak:

Cilj ovog rada je predstaviti teškoće u čitanju i pisanju učenika romske nacionalne manjine te naučiti kako prepoznati specifične teškoće čitanja i pisanja, načine pomoći i dobiti upute kako raditi s učenicima i izraditi ciljanu građu laganu za čitanje koju trebaju kreirati kao zbirku unutar fonda školske knjižnice. Znanjem kako prepoznati teškoće, kako razvijati jezik te vježbanjem izradbe građe lagane za čitanje, dat će se ključ za otvaranje vrata čitanja učenicima i njihovima roditeljima. Podatci iz školske prakse govore da je mnogo romske djece s teškoćama čitanja i pisanja. Unatoč tome, školski programi i udžbenici neprilagođeni su takvoj djeci, posebno lijepa književnost. Okolina u kojoj dijete živi i radi, nije sklona razumjeti teškoće koje dijete ima. Upravo zato, a u cilju individualiziranog pristupa prema ovoj djeci, u svijetu se koristi metoda razvijanja jezika tj. čitanja i pisanja. Pri tom je od velike pomoći i proizvodnja građe lagane za čitanje. Izradba ciljane građe lagane za čitanje je namijenjena učiteljima i knjižničarima koji rade u školama s učenicima romske nacionalne manjine, a koja imaju poremećaj u čitanju, pisanju i razumijevanju teksta, što se odražava na cjelokupno savladavanje školskog programa, uspješnost djece, razvoj samosvijesti, socijalizacije i emotivnom stanju osobe.

SREDIŠNJE KNJIŽNICE NACIONALNIH MANJINA I ŠKOLE: KREATIVNI OBLICI INTERAKTIVNE SURADNJE

Liana Diković

Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Središnja knjižnica Talijana

liana.dikovic@gkc-pula.hr

Fanika Stehna

Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar, Središnja knjižnica Čeha

fanika@knjiznica-daruvar.hr

Sažetak:

Središnje knjižnice nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj imaju dugu tradiciju djelovanja, a njihova temeljna uloga je afirmacija i očuvanje manjinskog jezika i kulture

te pružanje knjižničnih usluga pripadnicima nacionalnih manjina zastupljenima u određenoj zajednici.

U ovom radu bit će prikazane brojne aktivnosti koje Središnje knjižnice Albanaca, Čeha, Mađara, Slovaka, Slovenaca i Talijana provode uz veliko zalaganje u suradnji sa školama. Razni aspekti suradnje, kao što su organizirani posjeti učenika knjižnici, edukativne radionice, književni susreti, izložbe, programi prekogranične kulturne razmjene i sl., potvrđuju u kojoj mjeri i na koji način ove Knjižnice pridonose njegovanju i promicanju interkulturalnog odgoja i dijaloga.

SUDJELOVANJE MANJINSKE KNJIŽNICE U NASTAVI NA JEZICIMA NACIONALNIH MANJINA PREMA MODELU „C” NA PRIMJERU SREDIŠNJE KNJIŽNICE RUSINA I UKRAJINACA

Katarina Todorcev Hlača

Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica,

Središnja knjižnica Rusina i Ukrajinaca RH

rinahlaca@gmail.com

katarina.todorcev@kgz.hr

Sažetak:

Središnja knjižnica Ukrajinaca i Rusina ima razrađen model za rad s korisnicima - pripadnicima manjine, što uključuje i djecu školske dobi. Zabrinjavajuća je činjenica da mlada generacija pripadnika manjina sve manje i manje zna materinski jezik, pogotovo ne zna čitati i pisati na ovom jeziku. Otežavajuća okolnost je ta što su se pripadnici ukrajinske manjine tijekom povijesti razjedinili u dvije grane jednog drveta. Danas pred nama stoji zadaća ujediniti dijelovi manjine i, priznavajući pravo arhaičnog jezika na svoje postojanje, prilagoditi mlade pripadnike manjine novonastaloj situaciji, posebno uzimajući u obzir to što su se zadnjih godina otvorile mogućnosti školovanja na visokim učilištima u Ukrajini.

Cilj i svrha ovog rada jest pokazati aktivno sudjelovanje Središnje knjižnice u ulozi školske knjižnice u nastavnom procesu škola rusinskog i ukrajinskog jezika po modelu „C”, što se odnosi na nabavu lektire i edukacijskih materijala u matičnoj zemlji, te organizaciju dodatnih aktivnosti, poput postavljanja izložbi, jezičnih radionica i književnih večeri.

Kao rezultat rada Središnje knjižnice povećan je broj djece - pripadnika manjine, koja pohađaju nastavu po modelu „C” i redovito dolaze u Ljetnu školu. S obzirom na to da djeca u školi nauče čitati i pisati ukrajinski jezik, oni aktivno koriste fond manjinske knjižnice, te uspješno, kao bilingvisti, stvaraju svoj model života i očuvanja kulturne baštine i tradicije matične zemlje.

Zapažen broj učenika nakon završetka srednje škole upisuje veleučilišta u Ukrajini, odnosno jednogodišnju specijalizaciju. Nekoliko bivših učenika koje su aktivno sudjelovale u dodatnim aktivnostima u organizaciji SKRU, upisalo je Ukrajinistiku na FF-u u Zagrebu, a za drugi smjer izabrali su knjižničarstvo.

Zaključak je da je Središnja manjinska knjižnica važan dio nastavnog procesa po modelu „C” i posebnih oblika nastave, te provođenja u život Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

MULTIKULTURALNA ŠKOLSKA KNJIŽNICA ZA INTERKULTURALNO UČENJE

Elda Pliško-Horvat

Talijanska srednja škola „Dante Alighieri” Pula

eldasmsi@yahoo.com

Sažetak:

Školska knjižnica čini sastavni dio odgojno-obrazovnog procesa te svojim sadržajima, programima, opremom i ponudom građe reagira na društvene pojave i aktualna sociološka zbivanja među kojima se nameće i multikulturalizam kao sve prisutnija činjenica i u onim sredinama koje su uvriježeno shvaćane kao homogene monokulturalne strukture. Kvalitetom usluge koja odgovara prohtjevima suvremenog korisnika, kako onih postavljenih nastavnim sadržajima, tako i svih ostalih koji nastaju iz kulturoloških, socioloških, psiholoških i inih interesa, školska knjižnica mora biti spremna suočiti se s izazovima suvremenih tijekova i kvalitetno i kompetentno reagirati kao partner u cjelovitom složenom procesu razvijanja različitih strategija učenja. Osnovu multikulturalizma čini spremnost na dijalog, otvorenost pojedinca prema novome i drugačijemu, tolerancija i komunikacija. Polazeći od činjenice da se kultura uči i postepeno usvaja te da nije biološki već antropološko-kulturološki fenomen, možemo reći da se i multikulturalizam kao suživot različitih kulturoloških, jezičnih ili/i vjerskih entiteta također uči i po-

stupno usvaja. Multikulturalno društvo traži od škole i školske knjižnice odgovarajuću reakciju kroz fleksibilne programe i projekte koji će biti usmjereni na upoznavanje drugih jezika i kultura pa samim time stimulirati kompetencije dijaloga i tolerancije. Istra kao pogranično područje prije svega je bikulturalni ambijent, gdje je prisutnost dvaju jezika (hrvatskog i talijanskog) neosporna činjenica i jezično/kulturološko bogatstvo koje se postupno razvija u plurikulturalnu sredinu što predstavlja odgovor na neka nova migracijska kretanja. Samo kvalitean dijalog s novim, a ne o novim, kulturama pomoći će u uspostavljanju dvosmjerne komunikacije. Stoga je uloga školske knjižnice u takvom kompleksnom okruženju koje traži elastičnost i kreativnost nezamjenjiva, jer će potaknuti, organizirati, osmisлити niz sadržaja čiji će cilj biti stvaranje interkulturalizma kao interakcije različitih kultura pri čemu kulturološko osviješteni entitet uspijeva uspostaviti zrelu dvosmjernu komunikaciju. Osnovu identiteta čini jezik pa se upravo na toj razini može stvoriti kvalitetan pomak prema upoznavanju drugih kultura. Cilj ovog rada je pokazati interkulturalizam kao dio specifičnog istarskog jezičnog etnosa na temelju nekoliko djela iz zavičajne književnosti čiji autori, služeći se autentičnim govornim hibridima određenih jezičnih skupina, vjerno oslikavaju kulturološki konglomerat ovih prostora. Iščitavajući takve tekstove učenici uspostavljaju interakciju s jezičnim, a time i povijesnim činjenicama vlastitog identiteta stvarajući osnovu za upoznavanje i prihvaćanje drugačijeg prema načelu od poznatog (dijalekt, materinski govor) prema nepoznatom (dijalekti, standardni jezik). Iako istarska književna scena obiluje autorima čija jezična i idejna specifičnost predstavlja presliku istarskog povijesnog i kulturološkog naslijeđa, u nastavi su malo (nekoliko književnika talijanske nacionalne manjine u programima nastave talijanskog jezika u školama talijanske manjine) ili nimalo zastupljeni, jer se u sklopu nastave hrvatskog jezika obrađuju i dalje književnici starije generacije (D. Gervais, M. Balota). Za ovaj sam rad odabrala četiri autora od kojih svaki na svoj način progovara o multikulturalizmu i prikazuje interkulturalizam kao modus vivendi, jedinu mogućnost preživljavanja. Milan Rakovac i Daniel Načinović kao predstavnici starije generacije, afirmirani su književnici čiji lingvistički kodeks predstavlja istovremeno kaos i simetriju jer preslikava jezično-povijesnu formulu ovih prostora; Kenka Lekovich i Roberta Dubac kao autorice mlade generacije koje pišu na talijanskom jeziku, progovarajući o novijoj istarskoj zbilji, svjedoče o jezičnom i prostornom pomicanju, čime multikulturalizam postaje činjenica, a ne pitanje.

INTERKULTURALNOST U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI ČEŠKE OSNOVNE ŠKOLE JANA AMOSA KOMENSKOG

Mira Barberić

Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog Daruvar

mira.barberic@gmail.com

Sažetak:

Govoreći o interkulturalnosti u knjižnici Češke osnovne škole J. A. Komenskog, može se govoriti o specifičnoj ulozi školske knjižnice te o mogućnostima razvijanja usluga školske knjižnice. Uloga knjižnice u manjinskoj školi usmjerena je na čuvanje identiteta pripadnika manjine i poticanje upoznavanja kulture domovine svojih predaka. Koncept interkulturalnosti ne stavlja u prvi plan bilo koju kulturu, bilo manjinsku ili većinsku, već se promatra njihov suživot, razvija međusobno razumijevanje i potiče razmjena.

Učenici uče, odnosno njeguju jezik svojih predaka između ostalog i čitanjem na češkom jeziku. Prema tome, knjižnične usluge jesu na neki način specifične i samim time otvara se niz mogućnosti kojima se knjižnične usluge trebaju prilagoditi korisnicima.

U Češkoj osnovnoj školi Jana Amosa Komenskog u Daruvaru nastava je organizirana po modelu A, što znači da se nastava u potpunosti izvodi na češkom jeziku. Pojam interkulturalnost označava priznavanje vrijednosti, prihvaćanje različitih stilova života pojedinaca i društva, priznavanje različitosti i interakcije među kulturama. U našoj školi se interkulturalnost podrazumijeva jer učenici tijekom svog obrazovanja upoznaju i spoznaju sličnosti i razlike različitih kultura. Stručnjaci ističu da interkulturalna osjetljivost nije urođena ljudska osobina i da se ona stječe i razvija u procesu u kojem se uči i suočava s razlikama među kulturama. Da bi se različitosti razumjele i cijenile, nije dovoljno samo poznavati ih. Učenjem o drugom i drugačijem prihvaćamo kulturne razlike i shvaćamo njihovu ulogu u svakodnevnom životu. Školska knjižnica ima bitnu ulogu u uspostavljanju interkulturalnog dijaloga. U podnaslovu IFLA-inog Manifesta o multikulturalnoj knjižnici navodi se da je takva knjižnica most prema izgradnji kulturno različitog društva temeljenog na dijalogu te da se podrazumijeva izgradnja kulturno i jezično različitih zbirki i usluga, zaštita materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara, programi usmjereni na obrazovanje korisnika i uspostava međukulturnog dijaloga te pristup izvorima na odgovarajućim jezicima i za sve građane. Tako knjižnične zbirke postaju višejezične, a njihove usluge i programi koje pružaju svojim korisnicima se prilagođavaju kako bi svi pod istim uvjetima mogli upoznati različite kulture i razmijeniti iskustva.

Školska knjižnica u suvremenoj školi dobiva novu ulogu: postaje mjesto stvaranja, raz-

mjene novih saznanja, mjesto zajedničkog (suradničkog) učenja. Odgovarajuće obrazovan školski knjižničar koji posjeduje interkulturalne kompetencije te poznaje i razumije kulturne potrebe lokalne zajednice mora pomno planirati svoje usluge i aktivnosti kako bi one bile usmjerene na razvijanje interkulturalnog dijaloga.

Stvaranjem i poticanjem interkulturalnog ozračja u školskoj knjižnici, razvija se bolja socijalizacija, suradničko učenje, povezuju se i uspoređuju različite kulture, poštuju različitosti te potiče stvaralaštvo na vlastitom (manjinskom) jeziku. Knjižnica je ujedno i mjesto koje omogućuje razne oblike neformalnog učenja kao što su projektna nastava, debate, radionice, tribine, susreti, predstave, kvizovi. . .

POTENCIJALI ŠKOLSKE I NARODNE KNJIŽNICE U VIŠENACIONALNOJ ZAJEDNICI / PRIMJERI DOBRE PRAKSE U SISKU

Jadranka Gabriša-Perković

Industrijsko-obrtnička škola Sisak

jadranka.gabrisa@gmail.com

Ljiljana Šorgić

Narodna knjižnica i čitaonica „Vlado Gotovac” Sisak

ljsorgic@gmail.com

Sažetak:

Suvremeno doba stavlja pred nas nove izazove po pitanju multikulturalnosti i obrazovanja u multikulturalnom društvu. Škole su nositelji multikulturalnog dijaloga, a školska knjižnica kao medijsko, informacijsko i kulturno središte škole, mjesto gdje se multikulturalni dijalog neprestano odvija i traje.

Multikulturalizam implicira odnos, a interkulturalizam daje kvalitetu dijalogu koji se temelji na poštivanju dostojanstva svakog pojedinca. Da bi znali živjeti u višenacionalnoj zajednici, učenici uče kako se kvalitetno odnositi prema onima koji su drugačije kulture, što uključuje rasne, religijske ili kulturne skupine, a očituje se u drugačijim običajima, kulturnim pretpostavkama i vrijednostima, načinima razmišljanja. Učenje o životima drugih/drugačijih, jedina je osnova za dijalog.

Školska knjižnica jest dio obrazovnog sustava škole ali i dio knjižničarskog sustava, što znači da ima i svoje specifične zadaće i ciljeve, misiju i poslanje i upravo u realizaciji navedenoga leže najveći potencijali školske knjižnice kao multikulturalnog središta.

Školska knjižnica mora:

- bezuvjetno pružati usluge svojim korisnicima bez obzira na rasu, spol, kulturnu, nacionalnu, vjersku, političku pripadnost, socioekonomski status, nedovoljno zastupljenim skupinama - manjine, djeca s poteškoćama u razvoju

- promovirati načela demokratskog društva, ravnopravnosti, prava djeteta, slobodu mišljenja, slobodan pristup informacijama

- razvijati usluge za djecu manjinskih skupina, drugih kultura (zbirke, izgradnja fonda...)

- ostvarivati svoju osnovnu funkciju: odgojno-obrazovnu, informativnu i kulturnu poštujući osnovna načela interkulturalnog dijaloga

- pomoći svakom djetetu da u potpunosti razvije svoje potencijale.

Sisak je grad „otvorenih vrata”. Na ovom prostoru stoljećima žive i rade, isprepliću se i „miješaju” različiti narodi i različite kulture: Hrvati, Srbi, Bošnjaci, Česi, Rusini, Nijemci, Romi, Slovaci, Albanci... Prema popisu stanovništva 2011. godine u Sisku živi 47.699 stanovnika. Ni u jednoj od sedam osnovnih i sedam srednjih škola u gradu nastava se ne organizira na jezicima nacionalnih manjina. Prema usmenoj anketi, školske knjižnice srednjih škola raspolažu s tek neznatnim brojem knjiga na jezicima manjina i drugih naroda i ne razvijaju posebne usluge za etničke ili manjinske skupine.

O osnovnim vrijednostima suvremenog društva: toleranciji, multikulturalnosti, multi-etničnosti, interkulturalnosti - učenici uče kroz nastavne predmete. Školska se knjižnica, koja u cijelosti podupire nastavni proces, aktivno uključuje u realizaciju spomenutih vrijednosti kroz korelacijsko-integracijsku nastavu, timski rad i projektnu nastavu (Knjižnični odgoj i obrazovanje), pedagoške i kreativne radionice, okrugle stolove, izložbe, kvizove, susrete i druženja gdje se učenici uče suživotu različitosti. Učenjem, „U” i „SA” školskom knjižnicom stvaraju se pretpostavke suradnje, poznavanja, prihvaćanja i djelovanja u multikulturalnoj zajednici, društvu 21. stoljeća.

Veliki potencijal „multikulturalnog opismenjivanja” - osviještenosti i sposobnosti komuniciranja u multikulturalnom društvu 21. stoljeća „leži” u suradnji narodnih i školskih knjižnica. U Sisku postoji suradnja nekih srednjih i osnovnih škola s Narodnom knjižnicom. Ozbiljno se razmišlja o proširenju i intenziviranju te suradnje.

Narodna knjižnica i čitaonica „Vlado Gotovac” Sisak prostorom, opremom, programima i osobljem važan je partner školskim knjižnicama. Zajedno ćemo znati iskoristiti potencijale i resurse kojima raspolažemo.

INTERKULTURALNO UČENJE U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI: DOPRINOS ČEHA ZAGREBU

Ruža Jozić

Srednja škola Sesvete, Zagreb

ruza.jozic@gmail.com

Marija Bednjanec

Škola za cestovni promet, Zagreb

marija.bednjanec@skole.hr

Sažetak:

UVOD

Kako je jedan od zadataka škole pa onda i školske knjižnice, promicanje multikulturalnosti te interkulturalnog odgoja i obrazovanja, u povodu Dana Europe, ali i Dana grada Zagreba, odlučile smo provesti radionice u našim knjižnicama na temu doprinosa Čeha Zagrebu i u tom smislu pokazati kako jedna manjinska zajednica može pridonijeti većinskoj, a istodobno održati identitet pripadnika manjine, njegovati kulturu i jezik svojih predaka. Željeli smo taj doprinos učiniti vidljivim i na taj način potaknuti učenike da budu otvoreni u prihvaćanju drugog, uvažavanju vrijednosti svake osobe te pokazati kako su oblici suživota mogući i koliko manjinska zajednica može doprinijeti napretku većinske. Pripremajući se za ovu temu ostadosmo zadivljene koliko je znanja, rada, upornosti i marljivosti doseljenih Čeha ugrađeno u hrvatski i zagrebački znanstveni, privredni, kulturni i umjetnički život. Veze Hrvata i Čeha su brojne i čvrste - od višestoljetnog života u zajedničkoj državi do suradnje i razumijevanja u naše vrijeme.

CILJ I SVRHA RADA:

Istražiti zasluge i porijeklo osoba po kojima su nazvane zagrebačke ulice, trgovi i ustanove.

Upoznati svoj grad, njegove znamenite ljude kroz istraživanje *čitanjem grada, njegovih ulica i trgova*. U uvodnom dijelu pokazujemo fotografije nekih zagrebačkih lokaliteta: naziva ulica, spomenika, spomen-ploča i sl. te diskutiramo o tome tko su ti ljudi i zašto im Zagreb postavlja spomenik ili im se oduzjuje nazivom ulica i trgova.

TIJEK RADIONICE

Istraživački rad učenika odvija se u skupinama s točno definiranim zadacima, koristeći priručnu zbirku i stručnu literaturu u školskoj knjižnici kao i internet. Svaka skupina dobiva tablicu za vođeno čitanje teksta. Skupine istražuju: graditelje, znanstvenike, pisce, glazbenike, glumce, umjetnike i privrednike koji su doprinijeli razvitku Zagreba, a bili su

češkog podrijetla ili doseljeni Česi u Zagrebu. Posebna skupina učenika istražuje portal *Češke besede* u Zagrebu.

REZULTATI RADA

Iznošenjem skupnih rezultata našega istraživanja oblikujemo plakate s temom: *Doprinos doseljenih Čeha i češke manjine Zagrebu*. Skupine učenika istražuju djelovanje i doprinos Čeha razvoju kulturnog i javnog života Zagreba u 19. i 20. stoljeću, u različitim oblastima te predstavljaju rezultate svoga rada prema tematskim područjima koja su istraživali:

književnici češkog podrijetla koji su doprinijeli razvoju hrvatske književnosti ili su oblikovali hrvatski književni identitet, kao što su: August Šenoa, Vjenceslav Novak i Milutin Cihlar Nehajev;

glazbenici - Ivan Zajc, Fran Lhotka, Franjo Pokorni i Vaclav Huml;

glumci i kazališni djelatnici - Marija Ružička-Strozzi, Nina Vavra, Josip

Freudenreich, A. Grund;

arhitekti i graditelji - Ivan Eithner, Bartol Feldbinger, Vjekoslav Bastl i Lavoslav Kalda;

likovni umjetnici - Mila Wood (kiparica);

znanstvenici - Gustav Janeček, Đuro Pilar, Oton Kučera, Albert Bazala, Karel Zahradnik;

područje medicine i veterine - Dragutin Mašek, Eugen Podaubsky;

područje sporta - Franjo Hochman, Josip Hanuš;

Osobitu pažnju posvećujemo *Češkoj besedi* u Zagrebu, njezinom osnivaču Josefu Lavoslavu Friču (1874.), aktivnostima toga društva, o čemu učenici uglavnom malo znaju. Nakon radionice može se organizirati posjet nekoj ustanovi češke manjine, ili prirediti izložba plakata, predstaviti knjige čeških pisaca koje posjeduje školska knjižnica ili pogledati neki od čeških filmova i sl.

ZAKLJUČAK

Istražujući Čeha koji su tijekom minulih stoljeća djelovali u Zagrebu, u kojem su zajedno s drugim građanima živjeli i radili u međusobnom prijateljstvu i ostavili zapažene plodove svoga djelovanja u brojnim područjima, naišli smo na velik broj takvih osoba koje zaslužuju trajni spomen u povijesti grada Zagreba. Ovakvim radionicama u školskoj knjižnici osnažujemo učenike da upoznaju i vrednuju različitosti kako bi istinski upoznali i sebe te izgrađivali međuljudske odnose u kojima se razlika prihvaća i potvrđuje kao bogatstvo. Razvijamo međuljudske odnose kojima svijest o značenju vlastite kulture omogućuje prepoznavanje prava i vrijednosti drugih kultura. Poznavanje i prepoznavanje različitosti put je prema otvorenosti, komunikaciji i međusobnom razumijevanju s ciljem ostvarenja multikulturalnog društva.

Organizacijski odbor:

Mira Barberić
Vinka Jelić Balta
Romana Horvat
Tina Matošević

Programski odbor:

Višnja Bošnjak
Jadranka Gabriša-Perković
Elda Pliško-Horvat
mr. sc. Zorka Renić

Nakladnik:

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Za nakladnika:

Marijana Mišetić

Uredila:

Zorka Renić

Lektura i korektura:

Mirjana Milinović

Grafičko oblikovanje i prijelom:

Miroslav Brletić

Tisak:

Kalisto d.o.o. Bjelovar

Bjelovar, 2012.

Naklada 100 primjeraka